

**МОЖЛИВІ ЗАХОДИ ОБМЕЖЕННЯ ШКОДОЧИННОСТІ ОПЕНЬКА
ОСІННЬОГО У СОСНОВИХ ДЕРЕВОСТАНАХ ДП «ЄМІЛЬЧИНСЬКЕ
ЛГ»**

*Мартинюк О. В., магістрант**

marina_lis@ukr.net

За своєю біологією опеньок осінній відноситься до факультативних сапротрофів, іншими словами його екологічна ніша – рослинні рештки, але, за деяких інших умов, він здатний уражувати і живі рослини. У розвитку патологічного процесу стійкість рослин до збудника хвороби зумовлена технологією вирощування рослин, кліматичними умовами і генетичними аспектами. Базидіоспори потребують зволоженого субстрату для зараження патогеном. Далі поширення хвороби переважно переходить ризоморфами до здорового кореня від хворого контактним шляхом. Поширення хвороби корелює з віком рослини в деякому відношенні, тому що корені поширюються в довжину щорічно.

У ДП «Ємільчинське ЛГ» практичним досвідом встановлено, що найдоцільнішим методом обмеження опенька – є обпалювання пнів. На обгорівшому пні не росте і не розвивається грибниця та ризоморфи гриба. Такий захід не завдає великих матеріальних збитків, так як проводиться разом з очистками лісосік від порубкових решток.

Іншим дієвим заходом обмеження шкодочинності *Armillaria melea* є – обкорування пнів, який перешкоджає утворенню плодових тіл опенька, є захистом від поширення гриба в насадженнях різного типу. Після того як буде видалена кора, можливість розвитку гриба зменшується в рази, адже для розвитку опенька потрібен досить вологий субстрат, а обкоровані пні висихають дуже швидко. На деревині, яка підсохла, оселяються менш вибагливі до вологи дереворуйнівники- сапротрофи: *Fomes pinicola*, *Peniophora gigantea*, *Lenzites sepiaria*. здорові. У загальному, видалення кори з пнів не сприяє повній

локалізації уражень, потрібно враховувати, що патоген може перейти у вигляд ризоморф від хворих коренів на здорові. Однак, відсоток ураження зменшується на 30-50 %. Опеньок осінній не був помічений нами на пнях, уражених вусачами чи короїдами.

Дієвим заходом є вапнування ґрунту. Захід ґрунтується на біології гриба. Потребує сприятливого впливу вапна на рослину та кислого середовища, проводиться внесенням у лунки порошку, також можливе посипання по поверхні ґрунту, з розрахунком 0,1-0,3 кг на 1 м. Відомо, що вапно покращує властивості ґрунтів, збільшує доступну кількість поживних речовин у ґрунті для рослин, активізує діяльність корисних ґрунтових мікроорганізмів, підвищує стійкість рослин до збудників хвороб.

Для припинення розповсюдження дифузних осередків хвороби можна застосовувати локалізаційні заходи, такі як ізолюючі канали. У лісових культурах можливо антисептувати пні, ураженим рослинам робити аерацію коренів і підсушувати. Створення сприятливих умов для формування складної мікробіоти буде сприяти зменшенню шкодочинності опенька осіннього. Досягти цього можна шляхом використання грибів-антагоністів опенька. Вони вносять в ґрунт під заражені дерева, у вигляді чистої культури або разом із зараженою деревиною. Для цього застосовують гриб *Trichoderma lignorum*, його можна розкидати навколо стовбура, ближче до коренів, або вносити в ґрунт.

Ми виявили поодинокі дерева сосен, які росли в одному ряду із ураженими деревами, але не мали ознак патології. Отже, визначення стійких дерев сосни до опенька – ключовий чинник в обмеженні хвороби. Суть полягає у відборі генетично стійкіших видів і є перспективним. Це ефективний метод як і з економічної, так і з лісівницької точки зору, адже ґрунтується на створенні резистентного до опенька посадкового матеріалу.

*Науковий керівник : к.б.н. Швець М. В.